

Bijlage VMBO-GL en TL
2014

tijdvak 2

geschiedenis en staatsinrichting CSE GL en TL

Bronnenboekje

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

Een politicus schrijft aan zijn vrouw (12 april 1848):

Mijn lieve vrouw! Ik heb gisteravond het nieuwe ontwerp voor een wijziging van de grondwet opgesteld. Het ontwerp wordt nu gedrukt en morgen moet ik dat misschien nog aanpassen. Daarna zal ik het ontwerp aan de koning geven.

bron 2

Begroting afgewezen (1867):

In 1867 wilde koning Willem III een stuk grondgebied verkopen aan Frankrijk. Maar Duitsland was het hier niet mee eens en dreigde zelfs met oorlog. De kwestie werd opgelost met een verdrag. De Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken ondertekende het verdrag, maar bracht de Tweede Kamer hiervan niet op de hoogte. Toen het verdrag bekend werd, was de Tweede Kamer erg ontevreden. Een meerderheid van de Kamerleden had geen vertrouwen meer in de minister en zijn begroting werd afgekeurd.

bron 3

Percentage volwassen mannelijke kiezers in Nederland (1850-1880), vergeleken met alle mannelijke inwoners van 23 jaar en ouder:

jaar	percentage
1850	10,8
1860	10,7
1870	11,1
1880	12,1

bron 4

Deze prent verscheen rond 1900. Een ridder en zijn schildknaap vechten samen hun strijd voor een gemeenschappelijk doel:

Toelichting

De schildknaap hoort als politicus bij de protestantse stroming. Op zijn schild staat: 'School met den Bijbel'.

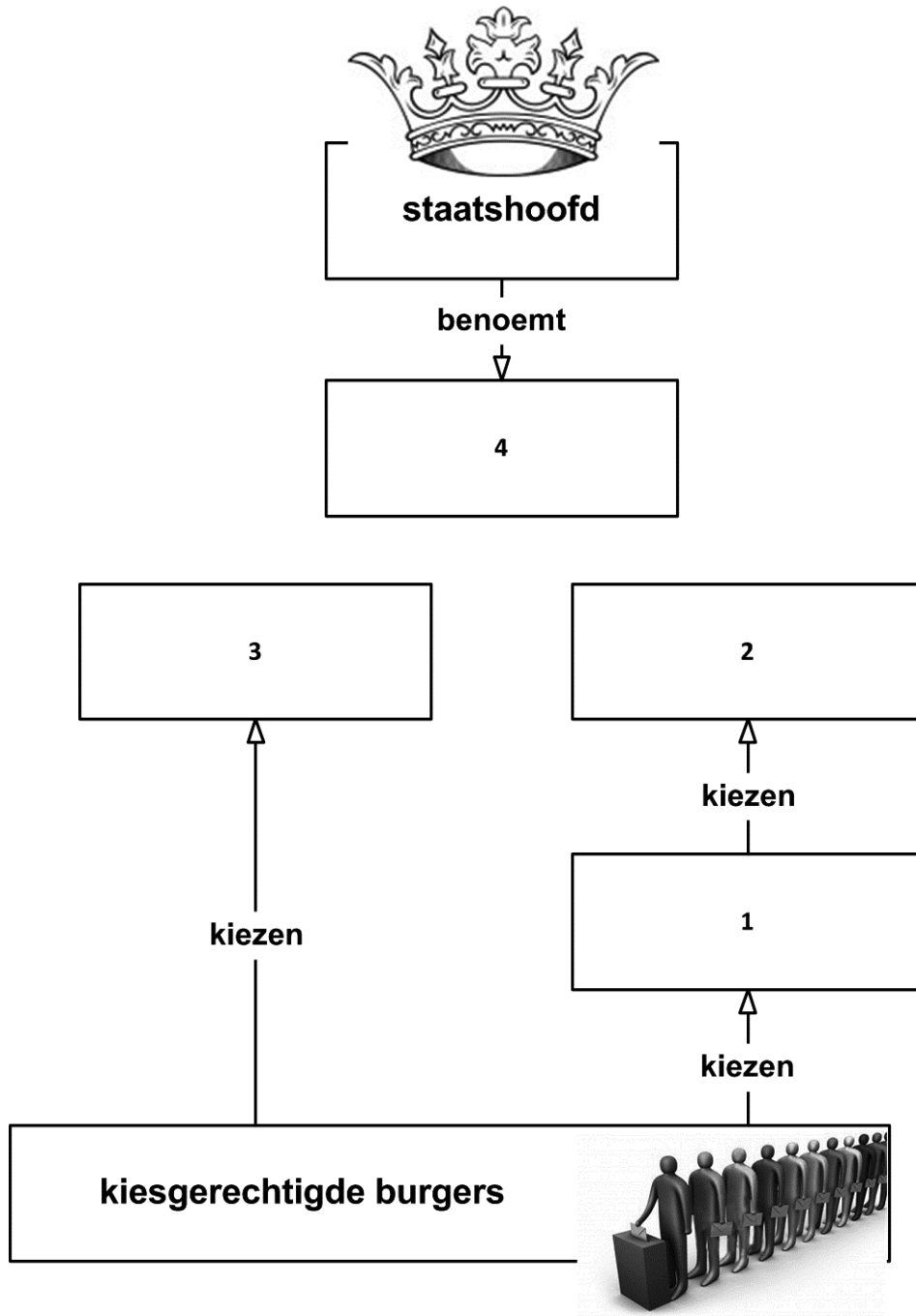
bron 5

De zetelverdeling in de Tweede Kamer na de verkiezingen in 1918:

partij	zetels	winst/verlies
RK	30	+5
SDAP	22	+7
ARP	13	+2
CHU	7	-3
Liberale Unie	6	-15
VDB	5	-3
Vrije Liberalen	4	-6
EB	3	+3
SDP	2	+2
PB	1	+1
Neutrale Partij	1	+1
Middenstandspartij	1	+1
CDP	1	+1
CSP	1	+1
BCS	1	+1
SP	1	+1
VDW	1	+1

bron 6

Schema van de werking van de tegenwoordige staatsinrichting in Nederland:

bron 7

Hieronder en op de volgende twee pagina's staan in totaal vijf afbeeldingen van voormalige Nederlandse staatshoofden.

afbeelding 1

Koningin Beatrix bezoekt een dag na haar inhuldiging de agenten die gewond raakten bij rellen:

afbeelding 2

Koningin Juliana tijdens de soevereiniteitsoverdracht van Indonesië:

afbeelding 3

Koningin Wilhelmina is weer terug in Nederland:

afbeelding 4

Koningin Beatrix leest haar eerste troonrede voor:

afbeelding 5

Koningin Juliana krijgt van Dolle Mina's een affiche aangeboden in verband met de viering van het Internationale Jaar van de Vrouw:

Historisch overzicht vanaf 1900

bron 8

Een artikel in een krant (1 januari 1900):

De vorige eeuw bracht ons veranderingen, die de mensheid vooruit hebben geholpen. De vorige eeuw was de eeuw van de stoomkracht en de elektriciteit, van geneesmiddelen, van waarheid en duidelijkheid op ieder gebied van de menselijke geest. Het is in onze ogen een tijdperk van vele uitvindingen geweest, enkel en alleen te danken aan het menselijk verstand.

bron 9

Een advertentie in een krant (1901):

Kiezers! Geloof niet in de prachtige beloften van kandidaat Wirtz, die zich voordoet als een echte man van het volk. U weet allemaal wat u van de partij van de heer Wirtz kunt verwachten: schoolstrijd en nog eens schoolstrijd. Bovendien wil zijn partij openbaar vermaak op zondag verbieden. Kiezers! Laat u niet voor de gek houden. Stem op G. Zijlma, onze vooruitstrevende kandidaat. Hij is de enige die ons district door en door kent!

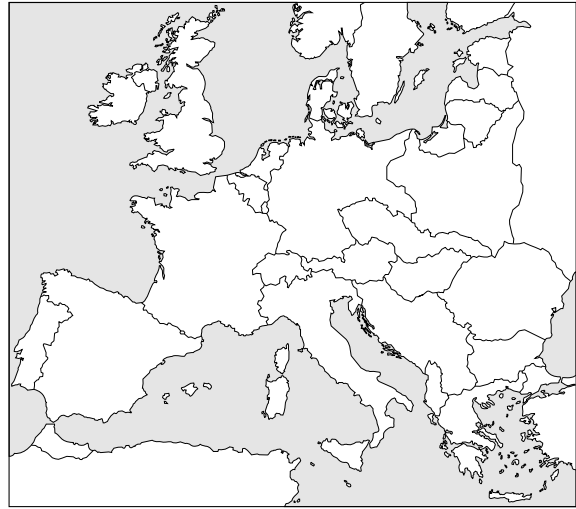
bron 10

Hieronder staan vier kaarten van een groot deel van Europa:

kaart 1

kaart 2

kaart 3

kaart 4

bron 11

Een mening van een Engelsman over het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog (1914):

Ik spreek als een gewone man en ik ben ongetwijfeld een hele domme man. Want wat maakt het mij in vredesnaam uit of een sterk Servië een bedreiging voor Oostenrijk is? Of dat Rusland zich misschien gedwongen ziet om in te grijpen? Of dat Duitsland België is binnengevallen? Dat is het leven van geen enkele Engelse soldaat waard!

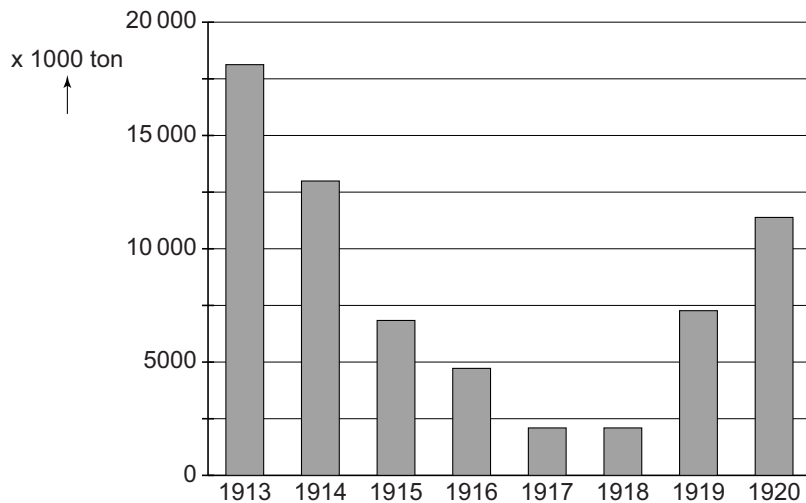
bron 12

Een krantenbericht over een gebeurtenis tijdens de Eerste Wereldoorlog:

Na een felle strijd hebben Amerikaanse troepen hun linie op een aantal punten vooruitgeschoven. Vanochtend hebben zij een heuvel ingenomen en de vijand uit een nabijgelegen bos verdreven. Daarbij namen zij zes officieren en 255 manschappen gevangen. Bovendien werd ook nog een aantal machinegeweren bemachtigd.

bron 13

Door schepen aangevoerde lading in Nederlandse havens (1913-1920):

bron 14

Een afbeelding uit de Sovjet-Unie (1940):

bron 15

Uit het dagboek van een belangrijke nazi (1941):

We praten over een groot vraagstuk. De Führer ziet zijn voorspelling bevestigd: als ze opnieuw een wereldoorlog uitlokken, dan zal deze oorlog hun einde betekenen. We staan aan de vooravond van hun volledige vernietiging.

bron 16

Soekarno gastvrij ontvangen in Japan (1943):

Soekarno

bron 17

Een Joodse Nederlander schrijft over zijn terugkomst (1945):

Het huis van mijn ouders stond er nog. De bewoners, die ons huis van de bezetter hadden gekregen, lieten mij niet binnen. Mijn ouders waren 'vermist'. Familieleden hadden mij niet meer verwacht. Vrienden van mijn ouders en burens, 'goed' of 'fout' in de oorlog, ieder had zijn eigen verhaal. Ik kreeg geen ruimte voor mijn verhalen en daarom heb ik mijn mond maar gehouden.

bron 18

Een foto genomen tijdens een bezoek aan een concentratiekamp (november 1945):

Toelichting

De tweede man links, in de zwarte jas, is de latere stichter van de Joodse staat.

bron 19

Een ingezonden brief in een krant, met een mening over Indonesische nationalistes (1949):

Het is een ongeorganiseerd gedoe van deze nationalistes. Ze zien er met hun lange haren vaak uit als vrouwen. Hun kleding en uitrusting zijn onverzorgd. Het valt op dat zoveel jonge inlanders het op prijs stellen om oorlogje te spelen. Hun enige kracht is het element van verrassing door hun optreden.

bron 20

Een brief van president Kennedy aan partijleider Chroesjtsjov (1962):

Washington DC, maandag 22 oktober 1962

Geachte heer,

Gezien de ernst van de ontwikkelingen vind ik het belangrijk dat u precies op de hoogte bent van onze houding in deze situatie.

Ik heb grote zorgen over deze ontwikkelingen. Ik kan mij niet voorstellen dat u in dit nucleaire tijdperk de wereld in een oorlog zou willen storten. Deze oorlog zal leiden tot een ramp voor de hele wereld.

Ondanks eerdere waarschuwingen gaat de snelle opbouw van raketinstallaties gewoon door. Ik moet u melden dat wij deze bedreiging van onze veiligheid niet zullen accepteren.

Ik hoop dat uw regering geen actie zal ondernemen die deze situatie zal verergeren.

president Kennedy

bron 21

Een Nederlandse actie om Israël te steunen (1973):

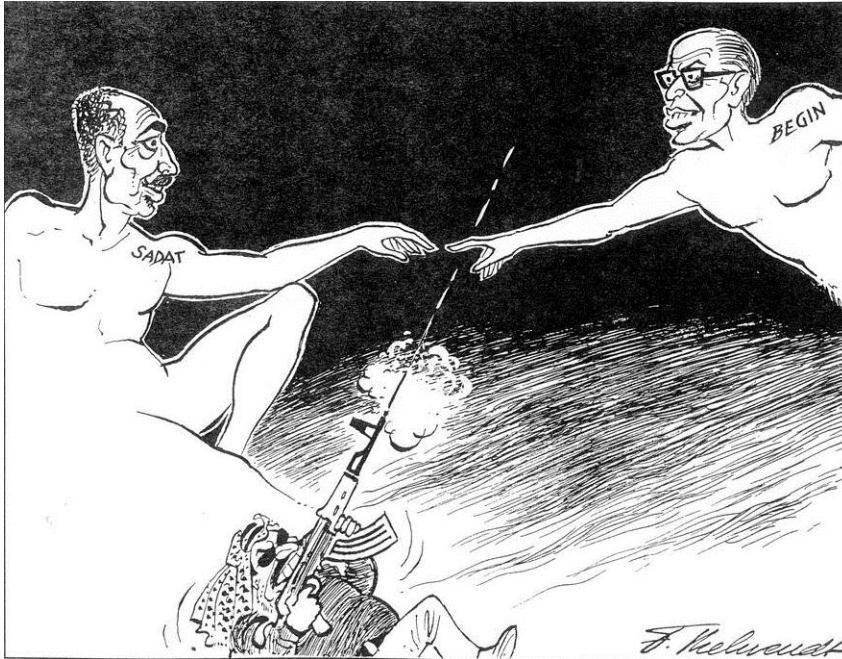
Toelichting

Op het bord staat: "AKTIE Urk helpt ISRAEL. Uw giften kunnen hier worden afgedragen (= afgegeven)".

Op de collectebus staat: "Aktie URK helpt ISRAEL".

bron 22

Een politieke prent over het Midden-Oosten (1977):

Toelichting

Van links naar rechts zijn afgebeeld: Sadat, Arafat en Begin.

bron 23

Uit een boek uit de Sovjet-Unie (1987):

Ik vind dat we één ding niet uit het oog mogen verliezen als we de problemen van de Sovjet-Unie bestuderen. Perestrojka en glasnost zijn noodzakelijk. Onze socialistische samenleving is rijp voor verandering.

bron 24

Hieronder staan vier teksten over machtsovernames uit de geschiedenis van Rusland in de twintigste eeuw.

tekst 1

De machtsovername door Gorbatsjov zorgde voor een grote verandering. Daardoor ontstond bij ons het idee dat niets bij het oude zou blijven, zeker nadat hij de perestrojka had aangekondigd.

tekst 2

Stalin kreeg als secretaris-generaal van de partij steeds meer macht. Met behulp van drie oude vrienden lukte het Stalin om zijn grootste vijand, Trotski, uit de regering en later zelfs uit de Sovjet-Unie te zetten.

tekst 3

Tijdens de partijvergadering werd Nikita Chroesjtsjov gekozen tot leider van de partij. Na een aantal jaren kwam hij in conflict met de Verenigde Staten, omdat hij kernraketten op Cuba wilde plaatsen.

tekst 4

De communisten hadden nu Petrograd bezet, de hoofdstad van Rusland. De volgende dag kondigde Lenin aan dat hij bezig was een nieuwe regering te vormen.